

Udskriftsdato: 14. december 2025

KEN nr 9032 af 11/01/2019 (Gældende)

Ankestyrelsens principafgørelse 1-19 om rugemor - rugemødre - surrogatmoderskab - barsel - fars ret til indtræde i mors orlov

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: 2017-3420-56312

Ankestyrelsens principafgørelse 1-19 om rugemor - rugemødre - surrogatmoderskab - barsel - fars ret til indtræde i mors orlov

Principafgørelsen fastslår

Barselsloven giver en mor, en far og en medmor ret til fravær i forbindelse med graviditet og fødsel og adoptanter ret til fravær i forbindelse med adoption.

Tiltænkte forældre, der opnår forældreskab via en surrogataftale (rugemor), opnår ikke ret til fravær og barselsdagpenge efter barselsloven. Dette gælder, uanset om de tiltænkte forældre gennemfører en stedbarnsadoption.

En tiltænkt far, som har leveret genetisk materiale, og som efter dansk ret er far til barnet, opnår ret til fravær og barselsdagpenge under fædreorlov og forældreorlov. Han opnår ikke ret til at indtræde i mors orlov de første 14 uger efter fødslen.

Barselslovens almindelige bestemmelser:

En kvinde har ret til fravær fra arbejdet på grund af graviditet, når der skønnes at være 4 uger til fødslen.

En mor har ret og pligt til to ugers barselsorlov lige efter fødslen, og hun har ret til yderligere 12 ugers barselsorlov efterfølgende, dvs. i alt 14 uger efter fødslen.

En kvindes ret til barselsdagpenge forudsætter, at der er anerkendt et moderskab efter dansk ret.

En biologisk far eller en medmor har efter barselsloven ret til fædreorlov i 2 uger umiddelbart efter fødslen.

Efterfølgende har forældrene ret til forældreorlov i 32 uger tilsammen med samtidig ret til barselsdagpenge, som de frit kan dele imellem sig.

Det er en betingelse for retten til barselsdagpenge og en fordeling af forældreorloven, at begge forældre opfylder lovens beskæftigelseskrav. Hvis kun den ene forælder opfylder beskæftigelseskravet, og har barnet boende hos sig, har vedkommende ret til den fulde forældreorlov på 32 uger.

En tiltænkt forælder, der gennemfører en stedbarnsadoption, er ikke omfattet af barselsloven og opnår ikke ret til fravær efter en adoption.

Far og medmors mulighed for at indtræde i mors barselsorlov de første 14 uger efter fødslen:

En far eller en medmor kan kun indtræde i morens ret til fravær de første 14 uger efter fødslen, hvis moren dør eller er så syg, at hun ikke kan passe barnet.

Det er også en betingelse for fars eller medmors ret til at indtræde i mors barselsorlov, at moren har en fraværsret med samtidig ret til barselsdagpenge. Det betyder, at moren skal have lovligt ophold i Danmark eller være omfattet af dansk social sikring samt i øvrigt opfylde beskæftigelseskravet senest på tidspunktet for fødslen.

Det er også en betingelse for at far eller medmor kan indtræde i morens fravær de første 14 uger efter fødslen, at moren stopper sin orlov, da der kun kan udbetales barselsdagpenge til en af forældrene under barselsorloven.

Der er efter barselslovens bestemmelser ikke andre muligheder for en far eller medmor til at indtræde i morens ret til fravær de første 14 uger efter fødslen.

Dette gør sig også gældende, selvom barnets mor er en rugemor, som har frasagt sig alle rettigheder og forpligtelser i forhold til barnet.

Børnelovens grundlæggende principper som ligger til grund for vurderingen af begreberne mor, far og medmor¹⁾ i barselsloven:

Børneloven indeholder ikke et egentlig forbud mod brugen af rugemor (surrogataftale²⁾), men giver ikke mulighed for, at forældreskabet fra fødslen fastsættes til andre end den kvinde, der føder barnet, og hendes mandlige ægtefælle, eller den, der udlægges som far efter børnelovens almindelige regler.

Efter gældende dansk ret vil den kvinde, som føder barnet, altid være retlig mor³⁾ til barnet fra fødslen, indtil der er gennemført en adoption. Det gælder også, når barnet er født efter en forudgående surrogataftale, og også når denne er gennemført i udlandet. Det er uden betydning om den tiltænkte mor har leveret ægget og dermed er genetisk mor⁴⁾ til barnet.

Efter dansk ret vil en tiltænkt far⁵⁾ kunne anerkendes som retlig forælder, hvis han er genetisk far (det vil sige, at han har doneret sæd) til det barn, som surrogatmoren har født.

Derimod vil en tiltænkt far, der ikke har leveret genetisk materiale, ikke efter gældende ret kunne anerkendes som retlig forælder ved barnets fødsel, men alene kunne opnå et forældreskab ved en stedbarnsadoption.

Det er efter adoptionsloven en betingelse for stedbarnsadoption, at adoptionen er bedst for barnet. Ved denne vurdering lægges der efter praksis blandt andet vægt på, om familien har opnået den fornødne stabilitet. Det har betydning om ansøgeren har boet sammen med barnet og barnets forælder i 2 ½ år, og om surrogatmoren erklærer sig enig i en adoption ved foretagelsen af dette skøn.

En udenlandsk fødselsattest, kan ikke anerkendes, når det er oplyst, at den kvinde, der fremgår som barnets mor, ikke har født barnet, idet det strider mod den danske retsopfattelse. Dette medfører, at barnets retlige mor efter dansk ret er surrogatmoren, mens barnets retlige mor efter lovgivningen i det land, hvor barnet er født, er den tiltænkte mor.

En registrering i Det Centrale Personregister (CPR) af forældreskabet til et barn er ikke retsstiftende for, hvem der er barnets retlige forældre. Når kommunen registrerer et barns indrejse i CPR, skal den sikre sig, at oplysningerne om barnets identitet er korrekte, det vil sige blandt andet, at forældrene er de personer, der på indrejseanmeldelsen angives at være forældre. Kommunen kan forelægge tvivlsspørgsmål for Ankestyrelsen.

I sag nr. 1 havde den tiltænkte mor leveret ægget og fået barn gennem en udenlandsk rugemor. Da den kvinde, som føder barnet efter dansk ret betragtes som mor til barnet, var der ikke anerkendt et moderskab for den tiltænkte mor efter dansk ret, og hun havde som følge heraf ikke ret til fravær med barselsdagpenge. Det var uden betydning for sagens udfald, at den tiltænkte mor efter et andet lands lovgivning var retlig forælder til barnet, idet moderskabet ikke kunne anerkendes efter dansk ret.

I sag nr. 2 havde den tiltænkte far leveret genetisk materiale og fået barn gennem en udenlandsk rugemor. Han havde derfor ret til fædreorlov i 2 uger umiddelbart efter fødslen og forældreorlov i 32 uger. Han havde ikke ret til at indtræde i morens ret til fravær i de første 14 uger efter fødslen. Rugemor, som efter dansk ret, er mor til barnet, havde ikke en fraværsret med ret til barselsdagpenge efter barselslovens bestemmelser. Hun havde hverken lovligt ophold i Danmark og var heller ikke omfattet af dansk social sikring, da hun var bosat uden for EU/EØS. Desuden var der ikke dokumentation for, at hun var afgået ved døden eller var for syg til at passe barnet. Det var i den forbindelse uden betydning, at rugemoren havde frasagt sig alle rettigheder og forpligtelser til barnet.

Baggrund for at behandle sagen principielt

Ankestyrelsen har behandlet sagerne principielt. Det har vi gjort for at afklare, om der skal være anerkendt et moderskab efter dansk ret for, at en kvinde kan opnå ret til barselsdagpenge.

Vi har også behandlet sagerne principielt for at afklare, hvornår en biologisk far eller medmor kan indtræde i morens ret til fravær de første 14 uger efter fødslen, herunder om det har betydning, at barnets mor er en rugemor, som har afsagt sig alle rettigheder og forpligtelser i forhold til barnet.

Reglerne

Love og bekendtgørelser

Lov om ret til orlov og dagpenge ved barsel (barselsloven), senest bekendtgjort i lovebekendtgørelse nr. 822 af 20. juni 2018.

- § 7, stk. 1, om morens ret til fravær de første 14 uger efter fødslen.
- § 7, stk. 2, om far og medmors ret til at indtræde i morens ret til fravær.

Praksis

Gældende:

Følgende principafgørelser er brugt ved afgørelsen og gælder stadig:

D-11-04: En fader havde ikke ret til at indtræde i moderens ret til barselsdagpenge i de første 14 uger efter fødslen. Ankestyrelsen lagde vægt på, at moderens handicap ikke kunne sidestilles med sygdom i dagpengelovens forstand, men at dette kunne udløse hjælp efter anden lovgivning.

Principafgørelsen er stadig gældende, da den forholder sig til, hvornår der er tale om sygdom i dagpengelovens forstand, og den derfor viser de begrænsede muligheder for at indtræde i moderens ret til barselsdagpenge.

Vi henviser også til principafgørelserne 54-16 og 79-17 som omhandler mulighederne for stedbarnsadoption ved brug af rugemor.

De konkrete afgørelser

Sag nr. 1, j.nr. 17-2506

Du har klaget over Udbetaling Danmarks afgørelse om afslag på barselsdagpenge. Udbetaling Danmark afgjorde sagen den 10. november

2017.

Ankestyrelsen har nu afgjort din sag.

Resultatet er:

- Du har ikke ret til barselsdagpenge.

Det betyder, at vi stadfæster Udbetaling Danmarks afgørelse, da vi er kommet til samme resultat.

Begrundelse for afgørelsen

Sådan vurderer vi sagen

Du har ikke ret til barselsdagpenge, da du efter dansk ret ikke anses som retlig mor til barnet.

Hvad er afgørende for resultatet

Det fremgår af sagen, at barnet, xx, blev født i Indien den 23. marts 2017 af en rugemor.

Det følger af dansk ret, at det er den kvinde, som føder barnet, dvs. i dette tilfælde rugemoren, der anses som mor til barnet.

Det betyder, at du ikke kan få ret til barselsdagpenge.

Det har ingen betydning, at du efterfølgende har fået udstedt pas til og fødselsattest på barnet af de indiske myndigheder, og at det ifølge dine oplysninger er lovligt at bruge rugemødre i Indien, og at du derfor efter indisk lov anses som både juridisk og biologisk mor til barnet.

Udbetaling Danmark har vejledt dig om, at din eneste mulighed for at opnå ret til barselsdagpenge er, at du påbegynder en adoptionssag for at blive anerkendt som adoptant af barnet. Ankestyrelsen er ikke enig i denne vejledning.

Vi henviser i den forbindelse til vores praksis om mulighederne for stedbarnsadoption ved brug af rugemor som fremgår af principafgørelserne 79-17 og 54-16. Det betyder, at der ikke kan opnås ret til barselsdagpenge, da stedbarnsadoption normalt ikke medfører ret til barselsdagpenge.

For yderligere vejledning omkring anerkendelse af moderskabet kan du rette henvendelse til Statsforvaltningen, som har vejledningsforpligtelsen efter børneloven.

Vi er opmærksomme på, at du har oplyst Udbetaling Danmark om, at du skulle have et barn igennem en rugemor. Det ændrer ikke ved resultatet, da du efter dansk ret ikke har opnået anerkendelse som retlig mor til barnet.

Vi er også opmærksomme på, at du har oplyst, at du ikke kan påbegynde en adoptionssag, da de indiske myndigheder allerede anerkender dig som både biologisk og juridisk mor til barnet. Det ændrer heller ikke ved resultatet, da udbetalingen af barselsdagpenge efter dansk lovgivning forudsætter, at dansk lovgivning i forhold til anerkendelse af moderskabet er opfyldt.

Om reglerne

Moderskab

Den kvinde, som føder et barn, der er blevet til ved assisteret reproduktion, anses for mor til barnet. En aftale om, at en kvinde, som føder et barn, efter fødslen skal udlevere barnet til en anden, er ugyldig.

Retten til barselsdagpenge

Mors ret og pligt til orlov de første 14 uger efter fødslen

En mor har pligt til orlov de første 14 dage efter fødslen, og har ret til yderligere fravær i 12 uger efterfølgende. Der udbetales barselsdagpenge under dette fravær, hvis mor opfylder betingelserne herfor.

Forældreorlov

Forældrene har yderligere ret til forældreorlov med samtidig ret til barselsdagpenge i tilsammen 32 uger.

Grundlæggende principper, som følger af børneloven og ligger til grund for vurderingen af mor, far og medmor begreberne i barselsloven.

Børneloven indeholder ikke et egentlig forbud mod surrogatmoderskab men rummer heller ikke mulighed for, at forældreskabet fra fødslen fastsættes til andre end den kvinde, der føder barnet, og hendes mandlige ægtefælle, eller den, der udlægges som far efter børnelovens almindelige regler.

Efter gældende dansk ret vil den kvinde, som føder barnet altid være retlig mor til barnet fra fødslen, indtil der er gennemført en adoption. Det gælder også, når barnet er født efter en forudgående surrogataftale også når denne er gennemført i udlandet. Det er uden betydning om den tiltænkte mor har leveret ægget og dermed er genetisk mor til barnet.

Efter dansk ret vil en tiltænkt far kunne anerkendes som retlig forælder efter danske ret, hvis han er genetisk far (det vil sige, at han har doneret sæd) til det barn, som surrogatmoren har født.

Derimod vil en tiltænkt far, der ikke har leveret genetisk materiale, ikke efter gældende ret kunne anerkendes som retlig forælder ved barnets fødsel, men alene kunne opnå et forældreskab på baggrund af stedbarnsadoption.

Det er efter adoptionsloven en betingelse for stedbarnsadoption, at adoptionen er bedst for barnet. Ved vurderingen lægges der efter praksis blandt andet vægt på, om ansøgeren har boet sammen med barnet og barnets forældre i 2½ år, og at surrogatmoren erklærer sig enig i en adoption.

En registrering i Det Centrale Personregister (CPR) af forældreskabet til et barn er ikke retsstiftende for, hvem der er barnets retlige forældre. Når Kommunen registrerer et barns indrejse i CPR, skal den sikre sig, at oplysninger om barnets identitet er korrekte, det vil sige blandt andet, at forældre er de personer, der på indrejseanmeldelsen angives at være forældre. Kommunen kan forelægge tvivlsspørgsmål for Ankestyrelsen.

Mødebehandling

Sagen er behandlet på møde. På mødet stemmer deltagerne om resultatet.

Der er enighed om afgørelsen.

Sag nr. 2, j.nr. 2017-3420-56312

Du har klaget over Udbetaling Danmarks afgørelse om, at du som far ikke kan indtræde i mors ret til orlov og derfor alene har ret til 2 ugers fædreorlov og 32 ugers forældreorlov. Udbetaling Danmark afgjorde sagen den 5. september 2017.

Ankestyrelsen har nu afgjort din sag.

Resultatet er:

- Du har ikke ret til at indtræde i mors orlov.

Det betyder, at vi stadfæster Udbetaling Danmarks afgørelse, da vi er kommet til samme resultat.

Det betyder også, at du har ret til barselsdagpenge under fædreorlov i 2 uger og under 32 ugers forældreorlov.

Vi kritiserer, at Udbetaling Danmarks begrundelse for afgørelsen er mangelfuld. Den mangelfulde begrundelse har ikke betydning for indholdet af vores afgørelse.

Vi beklager den lange sagsbehandlingstid.

Begrundelse for afgørelsen

Sådan vurderer vi sagen

Du har ikke mulighed for at indtræde i mors orlov i de første 14 uger efter fødslen.

Der er heller ikke oplysninger om, at barnets mor er død eller er for syg til at passe barnet.

Vi vurderer i øvrigt, at du ikke er udsat for forskelsbehandling, da du er ligestillet med andre biologiske fædre i tilsvarende situation.

Det skyldes, at barnets mor ikke er berettiget til fravær efter barselsloven.

Hvad er afgørende for resultatet

Det fremgår, at du og din partner har fået barn ved anvendelse af en amerikansk rugemor, og at du er registreret som far til barnet.

Det fremgår af børneloven, at den kvinde, der føder et barn (her rugemoren), altid anses som mor til barnet efter dansk ret.

Det fremgår af barselsloven, at en fars ret til at indtræde i moderens ret til fravær forudsætter, at moderen har ret til fraværet.

Vi lægger i denne sag vægt på, at rugemor efter det oplyste ikke har haft lovligt ophold i Danmark og ej heller er omfattet af dansk social sikring.

Rugemor har derfor ikke ret til fravær efter barselsloven.

Vi lægger også vægt på, at der ikke er nogen oplysninger om, at barnets mor (rugemor) er afgået ved døden eller er for syg til at passe barnet.

Det er kun i disse to situationer, at en far efter barselslovens bestemmelser kan indtræde i mors ret til orlov inden for de første 14 uger efter fødslen.

Det fremgår af sagens oplysninger, at rugemor har frasagt sig alle rettighederne til barnet. Det ændrer ikke på resultatet, fordi hun fortsat efter dansk ret anses for mor til barnet.

Du har anført, at du bliver forskelsbehandlet, hvis du ikke har ret til at indtræde i moderens ret til fravær. Det er vi ikke enige i, da du bliver behandlet på lige fod med andre fædre, som skal opfylde de samme betingelser for at kunne indtræde i moderens ret til fravær.

Sagens oplysninger fremgår særligt af din og din arbejdsgivers klage og de bilag du har vedlagt.

Om reglerne

Retten til barselsdagpenge

Fædreorlov

En far eller en medmor har ret til fravær i to sammenhængende efter fødslen eller efter modtagelsen af barnet i hjemmet. Efter aftale med arbejdsgiveren kan fraværet påbegyndes på et senere tidspunkt indenfor 14 ugers perioden efter fødslen.

Ledige har kun ret til at holde fædreorlov i de første to uger efter fødslen.

Forældreorlov

Forældrene har ret til 32 ugers forældreorlov med samtidig ret til barselsdagpenge tilsammen.

Fars ret til at indtræde i mors orlov de første 14 uger efter fødslen.

En fader eller medmor kan indtræde i moderens ret til fravær de første 14 uger efter fødslen, hvis moderen dør eller bliver så syg, at hun ikke er i stand til at passe barnet.

Grundlæggende principper, som følger af børneloven og ligger til grund for vurderingen af mor, far og medmor begreberne i barselsloven.

Børneloven indeholder ikke et egentlig forbud mod surrogatmoderskab men rummer heller ikke mulighed for, at forældreskabet fra fødslen fastsættes til andre end den kvinde, der føder barnet, og hendes mandlige ægtefælle, eller den, der udlægges som far efter børnelovens almindelige regler.

Efter dansk ret til den kvinde, som føder altid være retlig mor til barnet fra fødslen, indtil der er gennemført en adoption. Det gælder også, når barnet er født efter en forudgående surrogataftale også når denne er gennemført udlandet. Det er uden betydning om den tiltænkte mor har leveret ægget og dermed er genetisk mor til barnet.

Efter dansk ret vil en tiltænkt far kunne anerkendes som retlig forælder efter danske ret, hvis han er genetisk far (det vil sige, at han har doneret sæd) til det barn, som surrogatmoren har født.

Derimod vil en tiltænkt far, der ikke har leveret genetisk materiale, ikke efter gældende ret kunne anerkendes som retlig forælder ved barnets fødsel, men alene kunne opnå et forældreskab på baggrund af stedbarnsadoption.

Det er efter adoptionsloven en betingelse for stedbarnsadoption, at adoptionen er bedst for barnet. Ved vurderingen lægges der efter praksis blandt andet vægt på, om ansøgeren har boet sammen med barnet og barnets forældre i 2½ år, og at surrogatmoren erklærer sig enig i en adoption.

En registrering i Det Centrale Personregister (CPR) af forældreskabet til et barn er ikke retsstiftende for, hvem der er barnets retlige forældre. Når Kommunen registrerer et barns indrejse i CPR, skal den sikre sig, at oplysninger om barnets identitet er korrekte, det vil sige blandt andet, at forældre er de personer, der på indrejseanmeldelsen angives at være forældre. Kommunen kan forelægge tvivlsspørgsmål for Ankestyrelsen.

Mødebehandling

Sagen er behandlet på møde. På mødet stemmer deltagerne om resultatet.

Der er enighed om afgørelsen.

- 1) Medmor: et kvindeligt par kan sammen blive behandlet med assisteret reproduktion med henblik på, at den ene kvinde føder et barn og dermed er barnets mor. Den kvindelige partner kan registreres som barnets anden retlige forælder og er dermed barnets medmor.
- 2) Surrogataftale: En aftale mellem en kvinde og en eller flere andre personer om, at kvinden skal føde et barn til den eller de pågældende.
- 3) Retlig mor: En kvinde, som retligt er fastslået som mor til barnet. Det medfører bl.a. at kvinden har pligt til at forsørge barnet, og at barnet har arveret efter kvinden.
- 4) Genetisk mor: En kvinde, hvis æg er anvendt til at skabe et barn.
- 5) Tiltænkt forælder: En eller to personer, der har til hensigt at blive foræder/forældre til et barn, der skal skabes via en surrogataftale.